

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

для студентів

**Освітньої програми:
Рівня вищої освіти:
на здобуття освітнього ступеню:
за спеціальністю:
галузі знань:**

Психологія
першого (бакалаврського)
бакалавр
053 Психологія
05 Соціальні та поведінкові науки

Рівне – 2020

Робоча програма: Загальна психологія
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія

_____ Розробник: к.психол.наук, доц.Терновик Н.А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол від 27 серпня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри _____ доц. Михальчук Ю.О.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Голова _____ доц. Хом'як О.А.
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Психологія» зі спеціальності 053 Психологія у
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки рівня вищої освіти першого
(бакалаврського)

доц. Мороз О.І. _____
(підпис)

© _____, 2020

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, Галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9/ 9 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 270/270 Кількість змістових модулів – 7	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 053 Психологія	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1, 2-й	1, 2-й
		Лекції	
		год. 60	год.18
		Практичні, семінарські	
		год. 50	год.16
		Самостійна робота	
		год. 160	236 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю 1, 2-й семестри: іспит	

2. Мета та завдання курсу

Робоча програма навчальної дисципліни «Загальна психологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Мета: забезпечення майбутніх психологів знаннями з загальної психології на основі теоретичних знань, озброїти вміннями і навиками визначення психологічного контексту в умовах практичної діяльності.

Завдання: ознайомити студентів із теоретичними та методологічними основами загальної психології. Формувати уявлення про психічну активність як засіб відображення та перетворення навколишнього світу, закономірності функціонування психіки; розширення світоглядного і професійного горизонту в результаті ознайомлення з розвитком психології як науки; ознайомлення з структурними компонентами психіки та їх взаємозв'язком; набуття студентами навичок пояснення і використання в практичній діяльності особливостей перебігу психічних процесів, функціонування психічних станів та прояву психічних властивостей; формування студентами навичок свідомого самоконтролю та саморегуляції власних психічних станів та поведінки. Знання, здобуті при вивченні курсу «Загальна психологія» є підґрунтям для подальшої поглибленої фахової спеціалізації практичних психологів.

Майбутні психологи навчатися:

- аналізувати основні категорії, поняття загальної психології, історичні передумови, перспективи розвитку психології, головні теоретичні напрями сучасної психології;
- теоретично обґрунтовувати методи дослідження психічних процесів та особистості;
- дотримуватися певного методологічного підходу до психологічного дослідження та аналізу психічних процесів та особистості клієнта;
- орієнтуватися у різноманітних теоріях, критично аналізувати різні підходи до основних психологічних категорій, враховувати отримані знання в практичній діяльності;
- визначати основні властивості особистості, психологічні механізми детермінації її поведінки;
- враховувати індивідуальність, неповторність, внутрішній потенціал самотворення особистості.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні психологи **набувають таких програмних компетентностей: ЗКЗ (загальні компетентності), СК (спеціальні, фахові, предметні компетентності).**

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну, студенти повинні мати такі **програмні результати навчання:**

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Науково-теоретичні засади психології як науки

Змістовий модуль 1. Психологія як наука

Тема1. Психологія як наука про психіку і психічні явища. Методологічні основи вивчення людини. Загальні принципи пізнання світу. Життєві і наукові психологічні знання. Класифікація психічних явищ. Активність особистості як самодетермінація. Проблема взаємозв'язку біологічного і соціального в сучасних психологічних теоріях. Психологія в структурі сучасних наук.

Література: основна [1, 3, 8, 17, 24] допоміжна [5, 7, 12, 21]

Тема 2. Методи психології. Основні методи психологічних досліджень. Дослідницькі методи в психології та методи активного психологічного впливу. Основні групи психологічних методів: об'єктивні і суб'єктивні. Основні типи психологічних тестів. Проективні тести. Експеримент як основний метод сучасної психології.

Література: основна [2, 5, 10, 11] допоміжна [6, 8, 14, 17]

Змістовий модуль 2.Психіка як предмет психології

Тема 3. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Поведінка як процес пристосування до умов зовнішнього середовища. Свідомість як вищий рівень психічного відображення. Основні функції психіки. Загальні проблеми походження психіки людини.

Література: основна [3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]

Тема 4. Походження і розвиток свідомості людини. Свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції. Рефлексія і мотиваційно-ціннісний характер свідомості. "Я-концепція". Роль праці у формуванні і розвитку свідомості людини. Фізіологічні основи психіки людини. Проблема співвідношення фізіологічних і психічних процесів.

Література: основна [8, 17, 18, 24] допоміжна [7, 13, 19]

Тема 5. Неусвідомлювані психічні процеси. Загальна характеристика проблеми неусвідомлюваних психічних процесів. Неусвідомлювані спонуки свідомих дій. Дослідження неусвідомлюваних процесів З.Фрейдом. Співвідношення свідомих і надсвідомих процесів. Ілюзії сприйняття, помилки установки, фрейдівські феномени.

Література: основна [2, 15, 21] допоміжна [5, 8, 13]

Змістовий модуль 3. Сенсорно-перцептивна сфера особистості

Тема 6. Увага. Увага як психічний феномен. Основні характеристики та класифікація уваги. Основні види уваги. Характеристика властивостей уваги. Методи вивчення

стійкості уваги. Методи дослідження обсягу уваги.

Література: основна [3, 8, 17, 22] допоміжна [20, 26]

Тема 7. Відчуття. Загальне поняття про відчуття. Фізіологічні механізми відчуття. Поняття про аналізатори. Види відчуттів. Основні властивості і характеристики відчуттів. Взаємодія відчуттів: взаємодія між відчуттями одного виду, взаємодія між відчуттями різних видів. Поняття про сенсibilізацію. Явище синестезії.

Література: основна [4, 7, 10, 13] допоміжна [6, 12, 17]

Тема 8. Сприймання. Сприйняття як цілісне відображення предметів. Фізіологічні механізми сприйняття. Основні властивості і види сприйняття. Основні класифікації сприйняття. Теорія сприйняття в гештальтпсихології.

Література: основна [4, 9, 12, 16, 19] допоміжна [2, 7, 23]

Тема 9. Пам'ять як психічний процес. Основні механізми пам'яті. Фізіологічні основи пам'яті. Основні процеси і механізми пам'яті. Основні види пам'яті. Класифікація окремих видів пам'яті; по характеру психічної активності, по характеру цілей діяльності, по тривалості закріплення і збереження матеріалу.

Література: основна [3, 8, 17, 18] допоміжна [5, 11, 19]

Змістовий модуль 4. Когнітивна сфера особистості

Тема 10. Загальна характеристика уяви і її роль у психічній діяльності. Механізми процесу уяви. Роль уяви в житті людини. Фізіологічні основи уяви. Види та класифікація уяви. Основні етапи формування уявлених образів. Аналіз, абстрагування, синтез.

Література: основна [1, 9, 16, 22] допоміжна [7, 9, 12, 18]

Тема 11. Мислення. Природа й основні види мислення. Основні характеристики мислення. Взаємозв'язок мислення і мови. Фізіологічні основи мислення. Класифікація мислення. Основні форми мислення. Основні види розумових операцій. Абстракція як процес відволікання. Конкретизація як процес уявлення одиничного.

Література: основна [3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]

Тема 12. Інтелект. Теоретичні й експериментальні підходи до дослідження мислення. Інтелект і поведінка людини. Розробка проблеми інтелекту в гештальтпсихології. Вроджене і набуте в інтелекті. Експериментальні дослідження А.Біне і Т.Симона. Тест Стенфорд-Біне. Тест Векслера. Критеріально-орієнтовані тести. Тести досягнень. Експериментальна концепція Дж.Гілфорда. Теорії інтелекту Р. Кеттелла і Г.Айзенка.

Література: основна [1, 3, 8, 17, 24] допоміжна [5, 7, 12, 21]

Змістовий модуль 5. Емоційно-вольова сфера особистості

Тема 13. Воля і вольова регуляція поведінки. Воля як процес свідомого регулювання поведінки. Характеристики вольових дій. Основні психологічні теорії волі. Фізіологічні і мотиваційні аспекти вольових дій. Фізіологічні основи волі. Структура вольових дій. Роль потягів і бажань у формуванні мотивів і цілей діяльності. Вольові якості людини і їхній розвиток. Самоконтроль і самооцінка. Роль свідомої дисципліни у формуванні волі.

Література: основна [2, 5, 10, 11] допоміжна [6, 8, 14, 17]

Тема 14. Емоції і почуття. Види емоцій і їх загальна характеристика. Основні характеристики емоцій. Основні види емоцій. Класифікація емоцій. Фізіологічні основи і психологічні теорії емоцій. Концепції Й.Ф.Гербарта, В.Вундта. Почуття, як вища форма емоційного переживання. Характеристика емоційних ставлень. Класифікація почуттів.

Література: основна [3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]

Тема 15. Адаптація людини і функціональний стан організму. Поняття про адаптацію людини. Рівні адаптації: фізіологічний, психічний, соціальний. Загальне представлення про функціональний стан організму. Класифікації психічних станів. Фактори, що обумовлюють функціональний стан і стан психіки.

Література: основна [8, 17, 18, 24] допоміжна [7, 13, 19]

Змістовий модуль 6. Індивідуально-типологічні властивості людини

Тема 16. Темперамент як одна з базових психічних властивостей особистості. Темперамент як властивість особистості. Основні типи темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Властивості нервової системи як основа темпераменту. Вчення І.П.Павлова. процесів. Типи нервової системи по І.П.Павлову.

Література: основна [2, 15, 21] допоміжна [5, 8, 13]

Тема 17. Характер як одна з базових психічних властивостей особистості. Особливості характеру як психічного феномена. Закономірності формування характеру. Класифікація рис характеру. Мотиваційні й інструментальні риси особистості. Поняття акцентуації і психопатії. Класифікація типів характеру по Е.Фромму. Типологія характеру по К.Юнгу. Взаємозв'язок характеру і темпераменту.

Література: основна [3, 8, 17, 22] допоміжна [20, 26]

Тема 18. Загальна характеристика здібностей людини. Поняття про здібності. Класифікація здібностей. Характеристика загальних здібностей. Розвиток задатків як соціально обумовлений процес. Основні форми спрямованості: потяг, бажання, прагнення, інтереси, ідеали, переконання. Проблема мотивації діяльності людини.

Література: основна [4, 7, 10,13] допоміжна [6, 12, 17]

Змістовий модуль 7. Особистість і діяльність

Тема 19. Загальне поняття про особистість. Визначення і зміст поняття "особистість". Співвідношення понять "індивід", "суб'єкт", "особистість" і "індивідуальність". Структура особистості: спрямованість, здібності, темперамент, характер. Формування і розвиток особистості. Саморозвиток і самореалізація особистості. Основні напрямки дослідження особистості.

Література: основна [4, 9, 12, 16, 19] допоміжна [2, 7, 23]

Тема 20. Діяльність як основна форма активності особистості. Загальна психологічна характеристика діяльності. Ціль діяльності. Види людської діяльності. Діяльність і розвиток людини. Структура діяльності. Основні види людської діяльності.

Література: основна [3, 8, 17, 18] допоміжна [5, 11, 19]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Науково-теоретичні засади психології як науки												
Змістовий модуль 1. Психологія як наука												
Тема 1. Психологія як наука про психіку і	14	3	3			8	15	2				13

психічні явища.												
Тема 2. Методи психології.	22	3	3			16	15	2				13
Разом за змістовим модулем 1	36	6	6			24	30	4				26
Змістовий модуль 2. Психіка як предмет психології												
Тема 3. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії.	14	3	3			8	15	2				13
Тема 4. Походження і розвиток свідомості людини.	14	3	3			8	13					13
Тема 5. Неусвідомлювані психічні процеси.	14	3	3			8	13					13
Разом за змістовим модулем 2	42	9	9			24	41	2				39
Змістовий модуль 3. Сенсорно-перцептивна сфера особистості												
Тема 6. Увага.	14	3	3			8	17	2	2			13
Тема 7. Відчуття.	14	3	3			8	15		2			13
Тема 8. Сприймання.	14	3	3			8	15		2			13
Тема 9. Пам'ять як психічний процес.	18	6	4			8	16	2				14
Разом за змістовим модулем 3	60	15	13			32	63	4	6			53
Разом за I семестр	138	30	28			80	138	10	6			118
Змістовий модуль 4. Когнітивна сфера особистості												
Тема 10. Загальна характеристика уяви і її роль у психічній діяльності.	11	2	2			7	10					10
Тема 11. Мислення.	11	2	2			7	12		2			10
Тема 12. Інтелект.	11	2	2			7	12	2				10
Разом за змістовим модулем 4	33	6	6			21	34	2	2			30
Змістовий модуль 5. Емоційно-вольова сфера особистості												
Тема 13. Воля і вольова регуляція поведінки.	11	2	2			7	10					10
Тема 14. Емоції і почуття.	11	2	2			7	14	2	2			10
Тема 15. Адаптація людини і функціональний стан організму.	11	2	2			7	10					10
Разом за змістовим модулем 5	33	6	6			21	34	2	2			30
Змістовий модуль 6. Індивідуально-типологічні властивості людини												

Тема 16. Темперамент як одна з базових психічних властивостей особистості.	11	2	2			7	12	2				10
Тема 17. Характер як одна з базових психічних властивостей особистості.	13	4	2			7	14		2			12
Тема 18. Загальна характеристика здібностей людини.	13	4	2			7	14		2			12
Разом за змістовим модулем 6	37	10	6			21	40	2	4			34
Змістовий модуль 7. Особистість і діяльність												
Тема 19. Загальне поняття про особистість.	13	4	2			7	14	2				12
Тема 20. Діяльність як основна форма активності особистості.	16	4	2			10	14		2			12
Разом за змістовим модулем 7	29	8	4			17	28	2	2			24
Разом за II семестр	132	30	22			80	132	8	10			118
РАЗОМ	270	60	50			160	270	18	16			236

5.Теми практичних занять (50/16)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологія як наука про психіку і психічні явища.	2/-
2	Методи психології.	2/-
3	Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії.	2/-
4	Походження і розвиток свідомості людини.	2/-
5	Неусвідомлювані психічні процеси.	4/-
6	Увага.	4/2
7	Відчуття.	4/2
8	Сприймання.	4/2
9	Пам'ять як психічний процес.	4/-
10	Загальна характеристика уяви і її роль у психічній діяльності.	2/-
11	Мислення.	2/2
12	Інтелект.	2/-
13	Воля і вольова регуляція поведінки.	2/-
14	Емоції і почуття.	2/2
15	Адаптація людини і функціональний стан організму.	2/-
16	Темперамент як одна з базових психічних властивостей	2/-

	особистості.	
17	Характер як одна з базових психічних властивостей особистості.	2/2
18	Загальна характеристика здібностей людини.	2/2
19	Загальне поняття про особистість.	2/-
20	Діяльність як основна форма активності особистості.	2/2
	Разом	50/ 16

5. Самостійна робота (160/236 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Ознайомитися з видами психологічних експериментів.	13	19
2	Розкрити основні функції психіки.	13	19
3	Здійснити аналіз свідомості як вищого рівня психічного відображення і вищого рівня саморегуляції.	13	19
4	Розглянути структуру вольових дій.	13	19
5	Ознайомитися з методами психології особистості.	13	19
6	Ознайомитися з стратегіями спілкування людини в міжособистісній взаємодії в науковій психології.	13	19
7	Здійснити аналіз класифікації неусвідомлюваних процесів.	13	19
8	Проаналізувати психологічні теорії мотивації.	13	19
9	Розкрити особливості спрямованості особистості і мотивацію діяльності.	13	19
10	З'ясувати співвідношення понять "індивід", "суб'єкт", "особистість" і "індивідуальність".	13	19
11	Визначити основні концепції акцентуацій характеру К.Леонгарда і А.Є.Личко.	13	19
12	Встановити особливості структури характеру, взаємозв'язок характеру і темпераменту.	13	19
13	Здійснити аналіз класифікації рівнів розвитку здібностей.	4	8
	Разом	160	236

6. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Психологічна сутність педагогічної діяльності.				
Тема 1. Психологія як наука про психіку і психічні явища.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, реферат «Місце психології в системі сучасних наук».	основна [1, 3, 8, 17, 24] допоміжна [5, 7, 12, 21]	6

Тема 2. Методи психології.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, психологічне есе на тему: «Експеримент як основний метод психології. Види психологічних експериментів. Вимоги до їх проведення».	основна [2, 5, 10, 11] допоміжна [6, 8, 14, 17]	6
Тема 3. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття;	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему: «Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. ».	основна [3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]	6
Тема 4. Походження і розвиток свідомості людини.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, опрацювання методики;	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, опрацювання методики виявлення «Свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції».	основна [8, 17, 18, 24] допоміжна [7, 13, 19]	6
Тема 5. Неусвідомлювані психічні процеси.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе	основна [2, 15, 21] допоміжна [5, 8, 13]	6

		на тему: «Неусвідомлювані спонуки свідомих дій».		
Тема 6. Увага.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, психологічне есе на тему: «Увага як психічний феномен».	основна [3, 8, 17, 22] допоміжна [20, 26]	6
Тема 7. Відчуття.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, реферат / презентація «Основні властивості і характеристики відчуттів».	основна [4, 7, 10, 13] допоміжна [6, 12, 17]	8
Тема 8. Сприймання.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, реферат / презентація «Сприймання як складний перцептивний процес».	основна [4, 9, 12, 16, 19] допоміжна [2, 7, 23]	8

Тема 9. Пам'ять як психічний процес.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, реферат презентація «Пам'ять як психічний процес».	основна [3, 8, 17, 18] допоміжна [5, 11, 19]	8
Тема 10. Загальна характеристика уяви і її роль у психічній діяльності.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, реферат / презентація «Загальна характеристика уяви і її роль у психічній діяльності».	основна [1, 9, 16, 22] допоміжна [7, 9, 12, 18]	5
Тема 11. Мислення..	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему «Основні види розумових операцій».	основна [3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]	5
Тема 12. Інтелект.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, реферат «Природа й основні види інтелекту».	основна [1, 3, 8, 17, 24] допоміжна [5, 7, 12, 21]	5
Тема 13. Воля і вольова	Вивчення лекційного	Експрес	основна [2,	5

регуляція поведінки.	матеріалу, підготовка до практичного заняття	доопитування, складання термінологічного словника, реферат «Воля як процес свідомого регулювання поведінки».	5, 10, 11] допоміжна [6, 8, 14, 17]	
Тема 14. Емоції і почуття.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес доопитування, складання термінологічного словника, реферат «Фізіологічні основи і психологічні теорії емоцій».	[3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]	5
Тема 15. Адаптація людини і функціональний стан організму.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес доопитування, складання термінологічного словника, реферат «Адаптація та адаптаційні можливості людини».	основна [8, 17, 18, 24] допоміжна [7, 13, 19]	5
Тема 16. Темперамент як одна з базових психічних властивостей особистості.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес доопитування, складання термінологічного словника, реферат «Основні типи темпераменту».	основна [2, 15, 21] допоміжна [5, 8, 13]	6
Тема 17. Характер як одна з базових психічних властивостей особистості.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес доопитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему «Концепції акцентуацій характеру К.Леонгарда і	основна [3, 8, 17, 22] допоміжна [20, 26]	6

		А.Є.Личко»		
Тема 18. Загальна характеристика здібностей людини.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему «Основна класифікація рівнів розвитку здібностей»	основна [4, 7, 10, 13] допоміжна [6, 12, 17]	6
Тема 19. Загальне поняття про особистість.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему «Структура особистості у психодинамічному напрямку».	основна [4, 9, 12, 16, 19] допоміжна [2, 7, 23]	6
Тема 20. Діяльність як основна форма активності особистості.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему «Основні види людської діяльності та їх характеристика».	основна [3, 8, 17, 18] допоміжна [5, 11, 19]	6

7. Індивідуальні завдання.

- 1) підготовка реферативного повідомлення / презентації на тему (на вибір студента):
 1. Психологічні теорії мотивації. Класифікація людських потреб по А.Маслоу.
 2. Поняття про здібності. Загальна характеристика здібностей людини.
 3. Класифікація здібностей.
 4. Основна класифікація рівнів розвитку здібностей.
 5. Поняття про темперамент.
 6. Основні типи темпераменту: холеричний, сангвінічний, меланхолійний, флегматичний. їх характеристика за І.П. Павловим.
 7. Історичний огляд вчень про темперамент.
 8. Поняття про характер. Визначення характеру.
 9. Структура характеру. Взаємозв'язок характеру і темпераменту.
 10. Поняття про риси характеру. Класифікація рис характеру.
 11. Концепції акцентуацій характеру К.Леонгарда і А.Є.Личко.

12. Загальна психологічна характеристика діяльності: поняття діяльності, її спонукальні причини.
 13. Специфіка людської діяльності і її атрибути.
 14. Основні види людської діяльності та їх характеристика:
 15. Структура діяльності. Дія як центральний компонент діяльності.
 16. Загальне поняття про особистість.
 17. Співвідношення понять "індивід", "суб'єкт", "особистість" і "індивідуальність".
 18. Структура особистості: спрямованість, здібності, темперамент, характер.
- 2) підготовка психодіагностичних методик (5-7) для діагностики особистості та пізнавальних процесів.

8.Методи навчання

- I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота, активне соціально-психологічне навчання); за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи; за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків; за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.
- II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання.
- III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання. Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи.

9. Методи контролю

- Поточне тестування.
- Перевірка завдань самостійної роботи.
- Перевірка індивідуальної роботи.
- Поточний контроль.
- Семестрова форма контролю.

10. Питання до іспиту з курсу

- 1.Предмет і задачі психології. Людина, індивід особистість як об'єкт вивчення психології.
2. Зв'язок психології з іншими науками, що вивчають людину.
3. Місце психології в системі сучасних наук.
4. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості. їх ознаки та характеристики.
5. Основні вимоги до методів психологічних досліджень. їх класифікація, властивості і межі використання.
6. Метод спостереження: визначення, правила організації спостережень, проблема об'єктивності.
7. Бесіда, анкета, інтерв'ю, як способи отримання психологічної інформації. Умови використання
8. Метод тестів: поняття, види, вимоги до тестів, оцінка об'єктивності.
9. Експеримент як основний метод психології. Види психологічних експериментів. Вимоги до їх проведення.
- 10.Характеристика галузей сучасної психології.

- 11.Поняття про психіку. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії.
- 12.Основні функції психіки.
- 13.Стадії розвитку психіки тварин.
- 14.Свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції. "Я-концепція".
- 15.Загальна характеристика проблеми неусвідомлюваних психічних процесів. Класифікація неусвідомлюваних процесів.
- 16.Неусвідомлювані спонуки свідомих дій. Значення теорії З.Фрейда для лікування невротичних симптомів.
- 17.Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих і надсвідомих процесів.
- 18.Відчуття як чуттєве відображення окремих властивостей предметів. Фізіологічні механізми відчуття.
- 19.Види відчуттів. Загальне уявлення про класифікації відчуттів.
- 20.Основні властивості і характеристики відчуттів. Поняття чутливості.
- 21.Пороги відчуттів. Основний психофізичний закон.
- 22.Сенсорна адаптація і взаємодія відчуттів.
- 23.Поняття про сприйняття. Фізіологічні механізми сприйняття. Взаємозв'язок відчуття і сприйняття.
- 24.Сприйняття як складний перцептивний процес.
- 25.Основні властивості сприйняття: предметність, цілісність, константність, структурність, усвідомленість, аперцепція.
- 26.Складні види сприйняття: особливості сприйняття простору, часу і руху.
- 27.Пам'ять як психічний процес. Основні механізми пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнання і відтворення, забування.
- 28.Основні види пам'яті. Класифікація окремих видів пам'яті; по характеру психічної активності, по характеру цілей діяльності, по тривалості закріплення і збереження матеріалу.
- 29.Загальна характеристика уяви і її роль у психічній діяльності. Види уяви.
- 30.Механізми створення образів уявою. Уява і творчість.
- 31.Природа й основні види мислення. їх класифікація.
- 32.Основні форми мислення: Поняття, судження, умовивід.
- 33.Основні види розумових операцій: порівняння, аналіз і синтез, абстракція і конкретизація., узагальнення, опосередкування
- 34.Умовивід як вища форма мислення. Суть індуктивного умовиводу. Поняття дедукції.
- 35.Загальна характеристика мовлення. Основні функції мовлення.
- 36.Основні види мовлення.
- 37.Поняття про увагу. Увага як психічний феномен.
- 38.Основні характеристики уваги.
- 39.Основні види уваги: мимовільна увага, довільна увага, післядовільна увага. їх характеристики, умови формування, значення в діяльності.
- 40.Загальна характеристика вольових дій.
- 41.Воля як процес свідомого регулювання поведінки. Проблема волі в психології.
- 42.Структура вольових дій. Аналіз компонентів вольових дій.
- 43.Види емоцій і їх загальна характеристика.
- 44.Фізіологічні основи і психологічні теорії емоцій.
- 45.Роль емоцій у регуляції поведінки. Основні функції емоцій.
- 46.Стрес і його стадії. Типологія стресу.
- 47.Загальні риси психічного стресу. Поняття про емоційний стрес. Стрес як неспецифічна реакція організму.
- 48.Поняття про спрямованість особистості і мотивацію діяльності.
- 49.Основні форми спрямованості: потяг, бажання, прагнення, інтереси, ідеали, переконання.

- 50.Психологічні теорії мотивації. Класифікація людських потреб по А.Маслоу.
- 51.Поняття про здібності. Загальна характеристика здібностей людини.
- 52.Класифікація здібностей.
- 53.Основна класифікація рівнів розвитку здібностей.
- 54.Поняття про темперамент.
- 55.Основні типи темпераменту: холеричний, сангвінічний, меланхолійний, флегматичний. їх характеристика за І.П. Павловим.
- 56.Історичний огляд вчень про темперамент.
- 57.Поняття про характер. Визначення характеру.
- 58.Структура характеру. Взаємозв'язок характеру і темпераменту.
- 59.Поняття про риси характеру. Класифікація рис характеру.
- 60.Концепції акцентуацій характеру К.Леонгарда і А.Є.Личко.
- 61.Загальна психологічна характеристика діяльності: поняття діяльності, її спонукальні причини.
- 62.Специфіка людської діяльності і її атрибути.
- 63.Основні види людської діяльності та їх характеристика.
- 64.Структура діяльності. Дія як центральний компонент діяльності.
65. Загальне поняття про особистість.
66. Співвідношення понять "індивід", "суб'єкт", "особистість" і "індивідуальність".
67. Структура особистості: спрямованість, здібності, темперамент, характер.
68. Класифікація концепцій особистості.
69. Структура особистості у психодинамічному напрямку
70. Підхід до особистості у біхевіоральному напрямку.
71. Екзистенціально-гуманістичний підхід до розуміння особистості.
72. Вітчизняні концепції особистості.

11. Розподіл балів, які отримують студенти (1 семестр)

Поточне тестування, самостійна робота, індивідуальна робота									Підсумковий контроль / екзамен	Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль №2			Змістовий модуль №3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
6	6	6	6	6	6	8	8	8		

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти (2 семестр)

Поточне тестування, самостійна робота, індивідуальна робота											Підсумковий контроль / екзамен	Сума
Змістовий модуль №4			Змістовий модуль №5			Змістовий модуль №6			Змістовий модуль №7			
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	40	100
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6		

T10, T11 ... T20 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. . Методичне забезпечення:

1. Підручники.
2. Роздатковий матеріал. Психокорекційні ситуації, вправи, тренінги.
3. Мультимедійні засоби. Презентації.

14. Рекомендована література

14.1.Базова

1. Анисимов О. С. Знак, речь и субъективность (о зависимости между языком, речью и субъективностью) / Олег Сергеевич Анисимов // Мир психологии. - 2014. - №2, - С. 148-162.
2. Варій М. Й. Загальна психологія : навчальний посібник / Мирон Йосипович Варій. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид. – К. : Каравела, 2007. – 400 с.
4. Вірна Ж. П. Життєва ситуація: динаміка „Я” та самоідентичність особистості / Ж. П. Вірна // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г.С.Костюка АПН України / наук. ред. С. Д. Максименко, В. Д. Потапова. – К. : „ГНОЗІС”, 2008. – Т. XV, ч. 1. – К., 2008. – С. 153–158.
5. Гамезо М. В., Петрова Е. А., Орлова Л. М. Возрастная и педагогическая психология: Учеб. пособие для студентов всех специальностей педагогических вузов / М. В. Гамезо, Е. А. Петрова, Л. М. Орлова. – М. : Педагогическое общество России, 2003. – 512 с.
6. Дубравська Д. М. Основи психології: Навчальний посібник. / Д. М. Дубравська.– Львів : Світ, 2001. – 280 с.
7. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К. : Либідь, 2005. – 464 с.
8. Загальна психологія. / За заг. ред. С. Д. Максименка. Підручник. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 704 с. 26
9. Ільїна Т. Б. До проблеми пошуку одиниці аналізу самосвідомості / Т. Б. Ільїна // Психологія і суспільство. – Тернопіль. – 2003. – №1. – С. 15– 22.
10. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості : Навчальний посібник. / Т. С. Кириленко. – К. : Либідь, 2007. – 256 с.
11. Клименко В. В. Психологія творчості.: Навчальний посібник. / В. В. Клименко. – К. : Центр навч. літератури, 2006. – 480 с. 27

12. Лекторский В.А.. Научное и ненаучное мышление: скользящая граница / В.А.Лекторский // Цифровая библиотека по философии [Электронный ресурс] <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z00000043>
13. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы, эмоции. / Алексей Николаевич Леонтьев. — М., МГУ. — 1971. — 40 с.
14. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник. / В. С. Лозниця. — К. : «ЕксОб», 1999. — 303 с.
15. Максименко С. Д. Поняття особистості в психології / Сергей Дмитриевич Максименко // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України / наук. ред. С.Д. Максименко, В.Д. Потапова. — К. : „ГНОЗІС”, 2008. — Т. XV, ч. 2. — 484 с. — С. 7–22
16. Максименко С. Д., Соловйenko В. О. Загальна психологія: навчальний посібник / Сергій Дмитрович Максименко, Валентин Олександрович Соловйenko. — К. : МАУП, 2000. — 256 с.
17. Максименко С. Д. Генетико-модельючий метод дослідження особистості // Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. — Книга 1. — Суми : Вид-во Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, 2015. — С. 17–34.
18. Мислення та інтелект. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pidruchniki.com/1333122237236/psihologiya/mislennya_intelekt
19. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології: у 2 т.: Підручник / П. А. М'ясоїд. — К. : Алеута, 2011. — 496 с.
20. М'ясоїд П. А. Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія / П. А. М'ясоїд. Київ, Либідь, 2015. — 560 с.
21. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. — К. : Либідь, 2002. — 630 с.
22. Основи практичної психології: Підручник / За заг. ред. В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. — К. : Либідь, 2003. — 536 с.
23. Практикум із загальної психології / За ред. Т. І. Пашукової. — К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. — 204 с.
24. Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. — К.: Либідь, 2001. — С. 270- 287, С. 289-293.
25. Рубінштейн С.Л. Основи загальної психології / С.Л. Рубінштейн. — СПб.: Пітер, 2002. — 720 с.
26. Русинка І. І. Психологія: Навчальний посібник. / І. І. Русинка. — К. : Знання, 2007. — 367 с.
27. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: Навчальний посібник / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. — К. : Академвидав, 2005. — 360 с.
28. Скрипченко О. В. Загальна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.: Посібник — К. : Каравела, 2012. — 464 с.
29. Смільсон М. Л. Категорія розвитку в сучасній психології / М. Л. Смільсон // Технології розвитку інтелекту : зб. наук. пр. Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. — К., 2013. — Том 1. № 4. — С. 1–15.
30. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. — К. : Академвидав, 2005. — 520 с.
31. Столяренко Л. Д. Основи психології. / Л. Д. Столяренко. — Ростов-на-Дону: Фенікс, 1997. — 721 с. 11. Цигульська Т. Ф. Загальна та прикладна психологія: Навчальний посібник. / Т. Ф. Цигульська. — К. : Наукова думка, 2000. — 190 с.
32. Столяренко А. М. Психология и педагогика: Учебное пособие. / А. М. Столяренко. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 423 с.

33. Холодная М. А. Психология понятийного мышления: От концептуальных структур к понятийным способностям / М. А. Холодная. – М. : Изд-во “Институт психологии РАН”, 2012. – 288 с.
34. Цимбалюк І. М. Психологія. / І. М. Цимбалюк. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
35. Шадриков В.Д. Эволюция мысли / В.Д. Шадриков // Культурноисторическая психология. – 2015. – Т. 11. – № 2. – С. 118—128.
36. Швалб Ю. М. Свідомість як відношення людини до світу / Ю. М. Швалб // Психологія і суспільство. – 2009. – № 4. – С. 167–180.
37. Экман П. Психология эмоций / П. Экман / пер. с англ. В. Кузин. – СПб. : Питер, 2010. – 336 с
38. Юнг К. Г. Человек и его символы / К. Г. Юнг. – М. : Серебряные нити, 2013. – 352 с.
39. Field, J. Psycholinguistics: A Resource Book for Students / J. Field. – Psychology Press, 2003 – 231 p.
40. Johnson, R. Psycholinguistics. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_A._Johnson_\(psychotherapist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_A._Johnson_(psychotherapist))

14.2 Допоміжна

1. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания / Б.Г.Ананьев. – СПб. : Питер, 2001. – 272 с.
2. Андерсон Д. Когнитивная психология / Д. Андерсон. – 5-е изд.– СПб. : Питер, 2002. – 496 с.
3. Андреева Г.М. Социальная психология / Г.М.Андреева. – М. : МГУ, 1990. 13
- 13.Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию [курс лекций] / Ю.Б.Гиппенрейтер – М. : ЧеРо; Юрайт, 2001.
4. Асмолов А. Г. Кому и как разрабатывать методологию психологии / А. Г. Асмолов, М. С. Гусельцева // Сибирский психологический журнал. – 2015. – № 55. – С. 6-45.
5. Богоявленская Д. Б. Психология творческих способностей / Д. Б. Богоявленская. – М. : Издат. центр «Академия», 2002. – 320 с.
6. Варій М.Й. Психологія / М.Й.Варій. К. : Центр учбової літератури, 2007. – 968 с.
7. Гамезо М. В. Атлас по психологии : Информ.-метод. пособие по курсу Г18 «Психология человека» / М. В. Гамезо, И. А. Домашенко. – М. : Пед. о-во России, 2004. – 276 с. 91. Гамезо М.В. Общая психология: Учебно-методическое пособие / М.В. Гамезо, В.С. Герасимова, Д.А. Машурцева, Л.М. Орлова // Под общ. ред. М.В. Гамезо. - М.: Ось-89, 2007. - 352 с.
8. Гриценко Т.Б. Етика ділового спілкування : Навчальний посібник / Т.Б.Гриценко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
9. Джеймс У. Мышление / У. Джеймс // Хрестоматия по общей психологии. Психология мышления / под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. В. Петухова. – М. : МГУ, 1981. – С. 11-20.
10. Загальна психологія : Підруч. для студентів вищ. навч. закладів. / С.Д.Максименко, В.О.Зайчук, В.В.Клименко, В.О.Соловієнко. За загальною редакцією акад. С.Д.Максименка. – К. : Форум, 2000. – 533 с.
11. Зинченко Т. П. Память в экспериментальной и когнитивной психологии / Т. П. Зинченко. – СПб. : Питер, 2002. – 320 с.
12. Конопкин О. А. Психологические механизмы регуляции деятельности / О. А. Конопкин. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Ленанд, 2011. – 320 с.
13. Конфліктологія : Навчальний посібник / Л.М.Ємельяненко, В.М.Петюх, Л.В.Торгова, А.М.Гриненко – Київ : КНЕУ, 2003.
14. Кудрявцев В. Т. Воображение (фантазия) / В. Т. Кудрявцев // Большой психологический словарь / сост., общ. ред. Б. Мещеряков, В. Зинченко. – СПб. : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – С. 73-74.
15. Мазилев В.А. Методология психологической науки: к разработке концепции психологического факта // Методология современной психологии. 418 418 Вып.5 / Сб. под

- ред. Козлова В.В., Карпова А.В., Мазилова В.А., Петренко В.Ф. – М-Ярославль: ЯрГУ, ЛКИИСИ РАН, МАПН, 2015. С. 95-113.
16. Максименко С. Д. Личность как метасистемный феномен в контексте метакогнитивной психологии /С. Д. Максименко, Л.И.Шрагина. // Фундаментальные и прикладные исследования в практиках ведущих научных школ. – 2016. – № 2(14); URL: fund-issled-intern.esrae.ru/17-293
17. Майерс Д. Социальная психология / Д.Майерс ; [пер. с англ.]. – СПб. : Питер, 2000.
18. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підручник / В. В. Москаленко. – К. : Центр учбової літератури, 2008.
19. Немов Р.С. Практическая психология. Познание себя. Влияние на людей / Р.С.Немов. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 320 с.
20. Немов Р.С. Психологическое консультирование / Р.С.Немов. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 528 с.
21. Немов Р.С. Психология : [учебник для студентов высш. пед. учебн. заведений : в 3 кн.] / Р.С.Немов. – М. : ВЛАДОС, 2001.
22. Основы психологии: Практикум. – Ростов-н/Д : Феникс, 2002. 19.Психология [учебн. для техн. вузов]. – СПб. : Питер, 2000.
23. Психологія : Навчальний посібник / О.В.Винославська, О.А.Бреусенко-Кузнецов, В.Л.Зликов, А.Ш.Апішева, О.С.Васильєва. – Київ : ІНКІОС, 2005. – 351 с.
24. Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. – К. : Либідь, 2001. – 390 с.
25. Снітинський В.В. Діловий етикет в міжнародному бізнесі : Навчальний посібник / В.В.Снітинський, Н.Б.Завальницька, О.О.Брух. – Львів, 2008.
26. Тихомирова Є.Б. Конфліктологія та теорія переговорів : Підручник / Є.Б.Тихомирова, С.Р.Постоловський. – Рівне : Перспектива, 2007. – 389 с.
27. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підручник / М. М. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
28. Цигульська Т.Ф. Загальна та прикладна психологія : [курс лекцій] / Т.Ф.Цигульська – К. : Наукова думка, 2000. Допоміжна
29. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л.Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2001. – 720 с.
30. Hmilyar O. F. Person's behavior control in stochastic conditions of symbolic danger // O. F. Hmilyar // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III (37), Issue : 75, 2015. – P. 97–99.
31. Langer S. K. Philosophical sketches. A study of the human mind in relation to feeling, explored through art, language, and symbol / S. K. Langer. – N.-Y. : New American library, 1964. – 160 p
32. Wood J. It's only skin deep : stereotyping and totalizing others / Wood J. // Interpersonal communication : Boston McGraw-Hill, 2009. – P. 212–218.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://psychology-online.net/>
2. http://lib.prometey.org/?sub_id=34
3. http://www.twirpx.com/files/#files_psychology
4. <http://studme.com.ua/psihologiya/default.htm>
5. <http://www.libok.net/razdel/67/psihologiya>
6. <http://test.vin.com.ua/>
7. <http://psyjournal.ru/>
8. <http://www.apppsychology.org.ua/index.php/ua/>
9. <https://www.facebook.com/metodologytheory/>
10. http://pidruchniki.com/1333122237236/psihologiya/mislennya_intelekt

11. <http://westudents.com.ua/knigi/495-vkova-ta-pedagogchna-psihologya-skipchenko-ov.html>